

◆ ST. OLAV ◆

Nr
3 - 4

Oslo, 23. januar 1941

53. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen *hver dag* kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Ave, Roma aeterna. — Krigen mot Gud. — Litt liturgi. — Gotikkens hemmelighet. — † Søster Marie Louis Sollmann. — Foran valg i St. Olavslaget. — Fra Paulus-Kredsens virke. — † Valborg de Novacelle. — Spørsmål og Svar. — Herhjemme. —

Ave, Roma aeterna.

Vær hilset, du evige, hellige stad —
jeg våger å synge din pris —
med sølverne kupler og tårner i rad
svøpt i opalsfarvet dis.

Du troner i minnenes orgelbrus
med dype akkorders klang
som blander seg med fontenenes sus
og pinjenes sakte sang.

I disse de hellige minners flod
jeg ser som i tåkeslør
arenaer dampe av martyrblod,
der tusener lider og dør.

Jeg ser hvordan templenes marmorprakt
og keiserpalassenes gull
blir lagt i ruine, ved Korsets makt,
mens Kirken står op av muld.

Ti Fiskeren fra Betsaida kom
med Korset som hyrdestav.
I verdens herligste helligdom
vi kneler nå ved hans grav.

Vær hilset, hellige dynasti
av hyrder i seklers jag.
Du står, efter Frelserens profeti,
til dommens veldige dag.

Når våbnene tier og verden står
nær døden i blod og brand,
da, evige Roma, læg dens sår
og lesk den med livets vann.

K. Kjelstrup.

Krigen mot Gud.

På oppfordring fra mange hold bringer «St. Olav» her et resymé av vår overhyrdes tale i St. Olavskirken nyttårskveld 1940.

«Forfengelighetens forfengelighet og alt er forfengelig.» (Predik. 1, 2.)

Det gis øyeblikk i menneskets liv, hvor det gripes i sitt innerste og med en gang får et klart syn på hvorledes det står til med dets sjeloliv. Et slikt øyeblikk bør årsskiftet være for oss, for hver enkelt av oss, så vi får en sterkere bevissthet om alle jordiske tings forfengelighet og forgjengelighet og om det faktum at alt jordisk skal forgå men ikke vår sjel — at det ene nødvendige derfor ligger i å arbeide på dens frelse og at det ene er derfor Gud gir oss livet år etter år. Forfengelighetens forfengelighet og alt er forfengelighet uten det å elske Gud og alene tjene ham. Forfengelighet er det å søke den rikdom som forgår men ikke søke de sjelelige verdier som forblir til evig tid!

*

La oss da spørre oss selv i kveld: hva har vår sjel fått ut av det år som er gått? Hva og hvor meget har vi tenkt, sagt og handlet i dets løp av kjærlighet til Gud? Det er jo ene og alene denne kjærlighet til Gud som følger vår sjel ut over dens liv i tiden og inn i evigheten — alt annet gir bare tomhet, mismot og frykt. Har nå denne kjærlighet inspirert og preget hele vår ferd? Kan vi besvare dette spørsmål med et *ja!* har vi lov til å si at vi tross alt har hatt et godt år, for da har vi også hatt i vår makt å forvandle alle de lidelser, prøvelser, sorger og bekymringer som det har vært så rikt på, til evighetsverdier, idet vi har kunnet bære dem i tålmod, for Guds skyld. Alt det gode vi har gjort og det vonde vi har lidt har da, båret i denne ånd, bare modnet vår sjel og brakt den nærmere Gud. Men derfor kan vi heller ikke avslutte året uten å ransake oss selv: om vi elsker Gud og derfor lever i hans fred, i fred med ham — eller om vi kan hende er på krigsfot med ham og dypest sett altså lever forgjeves. Du vil kanskje svare at du ikke er i krig med noe menneske og ennå mindre med Gud. Men er du så sikker på det?

Husk på at hver gang du skulker din søndagsplikt, din morgen- og aftenbønn — hver gang du

gir etter for kjødets fristelser — da er du i krig med Gud. Du er i krig med Gud når du bærer nag til et medmenneske og ikke kan tilgi en fornærmelse — når du ikke oppfyller dine plikter i hjemmet som husfar, husmor, sønn, datter eller tjener eller er til plage for dine omgivelser, for da mangler dine handlinger evighetsstemplet. Og lever ikke *du* i krig med Gud — du, som har glemt din dåpspakt, ditt høytidelige løfte ved den første hellige kommunion og ved Fermingen, da du lovet Gud og Kirken evig troskap men nå er blitt sløv og likegyldig eller enn dog har vendt Kirken ryggen? Jo, du er i krig med Gud og i aften gjelder det å slutte fred, for ene når vi har fred med Gud kan vi ha fred og ro og orden i vår sjel. Vi klager og sukker over den krig som nå sønderriver menneskeheten, men den krig vi fører i vår sjel mot Gud er tusen ganger verre — ja, den er den egentlige grunn til hele verdenskrigen.

La oss derfor nå slutte en varig fred i vår sjel — altså ikke bare en kort våpenstilstand, men en sann fred idet vi lover Gud at vi vil ta hans hellige vilje og hans kjærlighet som ledetråd for alle våre tanker, ord og handlinger, og at alle dager, uker og måneder, ja sekunder og minutter av det kommende år skal være preget og gjennomsyret av kjærlighet til Gud. Husk, at de som ikke vil slutte fred med Gud gjennom oppriktig anger og skriftemål vil aldri finne den ekte ro og lykke, for synd og skyld vil tære på deres sjel og etter hvert suge kraften ut av den og gjøre dem udyktig for livets oppgaver og plikter. Og glem ikke at når vi slutter fred med Gud i vår egen sjel gjør vi samtidig en betydningsfull innsats for verdensfreden, ti da forsvinner så mye av det som nå er skyld i den store verdensulykke.

*

La oss til slutt av hjertets dyp takke Gud for alle de gaver vi har mottatt av ham i det svunne år. Særlig vil vi takke ham for at han har ført oss sammen med så mange gode og trofaste mennesker som har gjort livet lettere og rikere for oss ved sitt vennskap, sine råd og oppmuntrende ord, med sitt gode eksempel og sin tjenstvillighet. La oss også takke for at vi fikk møte mennesker som var oss

usympatiske, ja som kanskje fornærmet oss og fristet oss til å betrakte dem som fiender — for nettopp disse mennesker har gitt oss den beste anledning til å overvinne vårt hovmot og vår selvgodhet og best av alle fått oss til å innse, hvor fjern vi er det sinnelag som var Frelserens da han tilga sine fiender og undskyldte deres ondskap. Vi kan ikke avslutte året uten av hjerte å tilgi alle og rekke en kjærlig hånd til dem, som vi synes har gjort oss urett, idet vi takker Gud fordi han har gitt oss anledning til å overvinne vår egenkjærlighet og øve sann kjærlighet mot vår Gud og vår neste.

Så la oss forene våre hjerter og våre stemmer i en felles bønn om tilgivelse for vårt ufredelige sinn og takke innerlig for Guds godhet allikevel mot oss. La oss sammen be at freden må holde sitt inntog i våre hjerter og bygge en bro fra det gamle til det nye året som et tegn på en lykkelig og velsignet framtid!

Amen.

Litt liturgi.

Av sogneprest Alf Høgh.

Kollekten i messen. Hvorfor oppta kollekten i messen ved Offertoriet? Kunne den ikke tas på et annet tidspunkt, så den ikke virket så forstyrrende?

Slik tenker mange, og enkelte ergrer seg, som vi mennesker alltid gjør når vi har urett. Men bakgrunnen for denne innstilling overfor kollekten i messen er ren og skjær uvitenhet med dehs sanne natur og betydning. For kollekten i messen er ikke bare et bidrag til kirkens arbeid. Nei, den er uendelig meget mere enn en almisse. Den er nemlig en integrerende del av den hellige messe, de troendes del i og bidrag til messeofferet, som ikke bare presten, men også menigheten og den enkelte frembærer.

I oldtiden og langt ned i middelalderen brakte de troende sine gaver fram til alteret: Brød, vin, olje o. a. naturalia. Diakonen tok imot gaven og forvaltet den ifølge kirkeskikken, slik at tredjedelen gikk til kirkens behov, en tredjedel til geistlighetens underhold og en tredjedel til de fattige. Dette er det opprinnelige Offertorium.

Etterhvert ble det upraktisk med naturalia-ytelser, og pengegaver trådte istedet. Da så også Offertoriet under gallikansk påvirkning litt etter litt skiftet karakter, ble gavene ikke lenger brakt fram til alteret, men ble hentet nede i kirken, slik det fremdeles praktiseres hos oss. Dette er kollekten.

Offertoriet som vi nå har det med de to herlige bønner som presten ber ved frembærelsen av brød og vin, og med den høytidelige incensering av skikkelsene i høymessen, er av yngre dato. I grunnen er det en foregriping av det egentlige Offertorium, som

først følger etter konsekrasjonen, nemlig ved de tre vidunderlige bønner like etter denne: «Vi minnes nå», «Verdiges med nådig» og «Allmektige Gud, vi ber». Først må nemlig offeret være til stede på alteret før det kan frembæres for Gud. Men offeret, så vel som den som frembærer det, er ingen annen enn Vår Herre og Frelser Jesus Kristus selv, som nettopp kommer til stede ved forvandlingen.

Den nåværende ordning oppsto i den gallikanske ritus ved at den rent forberedende karakter av frembæringen av brød og vin ble misforstått og tatt som selve ofringen. Så sent som i XIV. årh. var den ennå ukjent i Roma, og først ved slutningen av middelalderen fikk den innpass i den universelle ritus. Den gamle ordning med frembærelsen av brød og vin bare som forberedende element i det hellige messeoffer, er blitt beholdt både i de orientalske rituser og i flere av de gamle ordenssamfundens rituser, f. eks. hos dominikanerne og carmelitanerne. Derav forskjellen i messeordningen som mange av våre folk kanskje har undret seg over.

Men tilbake til kollekten i messen. Den betyr altså meget mere enn de fleste regner med, den hører til selve messeofferet og kan ikke skilles fra det når det frembæres som menighetens offer. Den gir uttrykk for selve offertanken og kan derfor ikke sammenlignes med noen annen kollekt eller innsamling. Kollekten betyr delaktighet i messeofferet. Derfor er ikke noe mere å ønske enn at den virkelig må bli forstått og regnet med av alle.

Deltagelsen i det hellige messeoffer bør derfor for enhver som bare kan og har råd til det — og det er de aller fleste — også være deltagelse i menighetens offer, i kollekten. Enhver burde i ukens løp spare sammen til dette, og foreldrene lære sine barn å legge til side til søndagens kollekt, om det enn ikke ble mere enn noen ører. På den måten vil det hellige messeoffer som alles offer få større betydning for den enkelte og bli til større velsignelse.

Ute i katolske egne er det «å gå med kollekten» betraktet som en hederssak som tilkommer medlemmene av Kirkerådet. I våre forhold har det vært kirketjenerens eller ministrantenes sak, eller en annen av menigheten har tatt seg av dette, som hr. Christiansen i vår menighet i høymessen. Men dessverre hender det ofte hos oss i fromessen at ministranten mangler eller glemmer å gå med kollekten. Da har det endog, utrolig, men sant, hendt at enkelte av våre ungdommer som med forkjærlighet holder de siste benkene i kirken varme, når de er blitt oppfordret til å gå med kollekten, har avslått å gjøre det. Slikt skulde en holde for umulig, men det er et trist faktum som forhåpentlig aldri mere kommer til å gjenta seg.

Som enhver katolikk, ung eller gammel, burde se det som en æressak å kunne ministrere og ved given leilighet ta ministrantens plass, slik våre tyske trosfeller ofte har gjort, således burde også enhver være rede til å gå med kollekten når det trenges. Kollekt-pungen står alltid oppe i koret på epistelsiden i fromessen og nede ved døpefonten i høymessen. Og skulle det allikevel hende at ingen går med kollekten.

annodes enhver om ikke å glemme å legge sitt bidrag i kirkebøssen ved utgangsdøren. Slik vil kirken ikke miste den hjelp den så hårdt trenger til, og du selv deltar helt og fullt i det hellige messeoffer.

(I «Bindestreken».)

Gotikkens hemmelighet.

Av Leo Müller.

For Håndverkerforeningens og Teknisk Forenings medlemmer har fabrikkfører Müller, Fredrikstad, holdt nedenstående foredrag som vi gjengir i noe sammentrengt skikkelse.

Når de siste tiders uhygge på nær sagt alle områder søker å senke meg ned i mismot og tvil på mennesket, da slår jeg i tankene opp en annen side av historien, og der finner jeg trøst og mot.

Så ser jeg for meg alle disse herlige skikkelser, som har levet et strengt og uegennyttig liv — først alle martyrene, så de store kvinner og menn som har vært fattige på jordisk gods men dog rike i sin ydmykhet og tro. Ti det er disse martyrer som sammen med helgenene og den kristne kunsts genier har frambrakt den herlige kirkekunst hvis blomst er gotikken — det mektigste og mest opphøyde av alt som mennesker har skapt. Stor kunst har vært til før den skjøt fram — vi kjenner de assyriske, fønikiske og babylonske stilperioder før den egyptiske imponerte og imponerer verden — den

varte fra 1800—760 f. Kristus. Herlige verker skaptes i Grekenland innenfor den doriske, ioniske og korinthiske stil, hvis forskjelligartethet navnlig fant uttrykk i en stadig rikere utvikling av søylenes øverste del, de såkalte kapitæler og hvis blomstringsperiode var i år 1000, 600 og 450 f. Kr. Da romerriket satte inn ca. 146 f. Kr. bleknet den greske kunst bort — den etruskiske og toskanske dannet overgangen til den mer robuste romerske stil, som bl. a. utskiller seg ved at søylen ikke mer som i den greske stil anvendes konstruktiv, i overensstemmelse med sitt bærende prinsipp, men ofte bare er ornamental, tjener til utsmykning. Den har et langt virke-rom til den ca. 300 e. Kr. går over i den romerske og senere germanske kristelige stil som igjen avløses av den byzantinske, ca. 500—1000.

Da setter middelalderens romanske stil inn, hvis særpreg er rundbuen og som har sin glanstid 1100—1200 til den i det 13. årh. går over i gotikken. I gamle Akers kirke i Os'lo har vi i øvrig et utsøkt eksempel på den romanske kirkekunst.

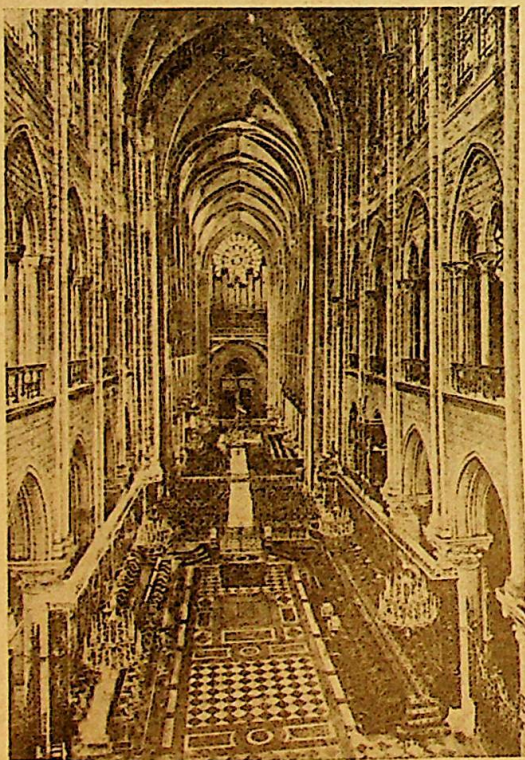
Den gotiske stil regnes å spenne over tiden 1250—1350 med forløper i tidliggotikken, som stiger til høygotikken for ca. 1600 å dø bort i sengotikken. Dens karakteristiske uttrykksmidler er spissbuen, ribbehvelvet og strebepillene.

Omkring 1420 begynner tidligrenessansen i Florens — i 1520 har vi renessansen i Tyskland mens den lenge før hadde nådd Frankrike. Den italienske høyrenessanse representerer stilens blomstringsperiode og holder seg strengt til sine gresk-romerske forbilder. Det er innenfor den at stilens største og betydeligste kunstverker skaptes og den varte fra 1500—1580, mens den tyske høyrenessanse faller i årene 1500—1600.

Barokkstilen — også kalt Ludvig XIV's stil — preget tiden fra 1600—1700, avløst av rokokko'en — Ludvig XV's stil fra 1700—1780. Dernest Ludvig XVI's 1780—1800 — empiren, Napoleonstiden, 1800—1820 — Biedermeierstilen, også kalt senempiren 1820—1840, iblant nyklassisismen, mens de gamle tyske mestre Dürer og Holbein i 1880-årene brakte en tysk fornyelse og det urolige 19. århundre i øvrig vaklet rundt i alle stilarter, hvorfor også denne periode er kalt repetisjonstiden. En ny-engelsk stil oppstår under japansk påvirkning.

*

Etter dette lille utsyn vender vi tilbake til mitt hovedtema gotikken som det høyeste og mest fullkomne uttrykk for all kristelig, ja all kunst i det hele tatt. Det er Frankrike som er dens vugge og hvor dens skjønneste utslag finnes — tenk på katedralene i Reims, Amiens og Chartres! Så eventyrlig herlig er således katedralen i Reims at dens to tårner ennå den dag i dag står ufullendte uten spir, da ingen av den etterlevende slekt har turdet gå i gang med dem. Ti en sannhet kan finnes på ny om den er gått tapt, men et kunstverk kan ikke rekonstrueres etter beregning — det er kardinalpunktet i den bitre strid om Trondheims domkirkes gjenreisning. Ennå er det derfor ikke endelig avgjort om vår tid makter å reise den i sin gamle prakt og herlighet — spørsmålet står fremdeles åpent. Personlig er jeg ikke i tvil om at vår irreligiøse tid i oppløsningens tegn aldri



Gotisk katedral — interior.

vil kunne bygge katedraler, fordi middelalderens har utspring i den tids enhet i livsoppfatning, begrunnet i én almen tro, og derved alltid er universelle selv om de er preget av den lokale kultur. Den tids kunstverker ble skapt til Guds ære og forherligelse — altså ut fra impulser som vår tid stort sett står fjern. Middelalderens katedralbyggekunst er det mektigste Te Deum, menneskene noen gang har skapt — et religiøst epos, «biblen i sten».

De er bygget ut fra et folkeliv og en følelse som dikteren Skaar har formulert slik:

«Gå omkring i Jesu navn,
hjelp, trøste, stille savn,
vise medynk, tørre tårer,
læge alt som hjertet sårer —
virke sådan i det stille
det var det jeg gjerne vilde.»

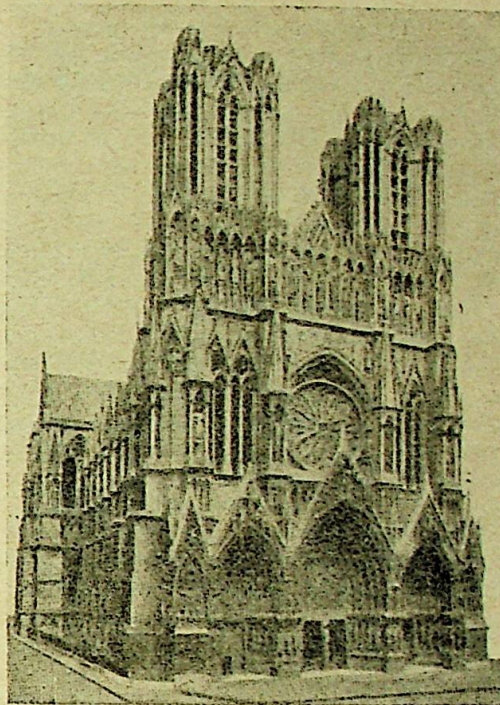
I det stille virket de store arbeidskolonier, som oppsto under en katedrals byggeperiode, hvor frivillig hjelp sluttet seg til med en arbeidsglede, som i øvrig var et felles trekk for middelalderen. Ut fra eneste liten huggen snirkel stråler denne glede fram — ikke bare hvor det menneskelige øye kan se og beundre fliden og verket, men også hvor bare himlens fugler ville kunne oppdage det, høyest på kirketårnene f. eks. Den samme kjærlighet ble nedlagt overalt og danner likesom katedralens grunnstemning, som lik en guddommelig gledens festhymne svinger seg fra den opp mot himlens og jordens skaper.

*

Det ligger kan hende nær å spørre om ikke «systemet» kan gjenskape vår gamle domkirke. Personlig mener jeg nei, ti det mangler den ånd som skal levendegjøre bokstaven. Det er den guddommelige skapende gnist fra menneskets udødelige sjel som er opphavet til alle geniens frambringelser, idet den formår å heve seg til den åndelige verden og løsrive et stykke av den for å vise menneskene på jorden dette stykke av himlen. Og heri ligger gotikkens hemmelighet. Gotikkens byggmenn visste at Gud til evig tid har tatt bolig blant oss i den hellige Eukaristi, og dette mysterium har inspirert deres udødelige kirkekunst. De visste at kirken var ikke bare et bede- og forsamlingshus men et virkelig Guds hus. Guds egen bolig blant menneskene.

Heri ligger etter min mening gotikkens hemmelighet — det er likesom Guds storhet og uendelige barmhjertighet er gått i pakt med den skapende kunstnersjel. Derfor nådde den kristne kunst i den sitt høydepunkt — og kunsnteren A. C. Svarstad har forstått dette når han skriver i en artikkel i «Samtiden»: «I Kirkens rene lys skapt de katedraler der levendegjør og løfter menneskets indre syn. I hver enkelthet av de kunstneriske rikdommer, som utgjør en gotisk katedral lever den menneskelige sjel, og i det dempede lys under buernes hvelv kan selv det alminnelige, jordbunne menneske levendegjøre sine anelser i den høyeste og reneste lykefølelse: den som for den menneskelige forstand er uransakelig.»

Den gotiske katedral står og synger sin sang i sten



Gotisk katedral — eksterior.

om evigheten og for evigheten — det mest gigantiske forsøk menneskene har gjort i kunst for å nå høyest og hvormed de også er nådd høyest — «av Guds nåde, til Guds ære».



Søster Marie Louise Sollmann.

In memoriam.

Søster Marie Louise er død. En trofast tjenerinne er gått inn til sin Herres glede.

Budskapet om hennes død vil bli mottatt med dypt vemod av en mengde mennesker rundt om i vår by og vårt land. Oppriktig sorg vil fylle mange hjerter, og et sårt savn vil trenge seg inn i mange sinn, når det blir spurt at søster Marie Louise ikke er mere.

I mere enn en menneskealder var hun en dyktig og drivende kraft ved Sankt Sunniva Skole, og mange er de elever som med takk og dyp erkjentlighet minnes de dager da de satt under hennes lærestol og nød godt av hennes ypperlige undervisning.

Søster Marie Louise var norsk, en av de eldste norske Sankt Josephs-søstre. Det var gjerne hun som fikk det verv å undervise de unge prester som kom her opp, i det norske språk, — noe som hun med sitt fine øre og sin sikre sans for språkets stil og rytme var usedvanlig godt skikket for.

Men søster Marie Louise var ikke bare en fortrinlig lærerinne og en klok pedagog. Hun var et stort

og rikt menneske, ja mere enn det: Hun var et godt menneske, i dette ords dypeste og egentlige betydning. Hun virket aldri overstrømmende med sin elskverdighet, men de vennlige øynene bak gullbrillene, det gode smilet og det varme tonefallet i røsten fortalte om et hjerte uten svik. Hennes ærlige sinn kjente ikke til halvhet, hun ga seg selv helt, derfor kunne man også gi seg helt til henne. Enda så opp-tatt hun var med sitt arbeid, hadde hun alltid slik forbausende god tid når det gjaldt å råde eller trøste dem som kom til henne med sine vanskeligheter og sorger. Hun var en menneskekjenner av rang, hennes intuisjon og sikre dømmekraft fornektet seg aldri. Fra søster Marie Louise gikk man alltid beriket bort.

Iover 40 år var søster Marie Louise et trofast medlem av kirkens sangkor. Heller ikke på dette område sparte hun seg, — det gjorde hun aldri når det var noe hun var gått inn for.

Søster Marie Louise Sollmann er den første Sankt Josefs-søster som har hvilt i det nye kapellet på St. Josefs Institutt. Derfra ble hun i dag ført til St. Olavs kirke hvor pastor Duin celebrerte Requiem-messen med assistanse av pater Notenboom og pater de Paepe. Pastor Duin holdt også sørgetalen, hvori han dvelte ved søster Marie Louises helstøpte personlighet og hennes troskap mot sin ungdoms høye idealer, i stort som i smått, gjennom et langt og arbeidsomt liv. — En stor skare av søstre, slekt og venner ledsaget deretter søster Marie Louise til hennes siste hvilested i Sankt Josefs-søstrenes grav på Vår Frelasers gravlund.

Nå takker vi henne i døden for det hun var for oss i livet. — Men det blir tomt etter vår kjære, kjære søster Marie Louise, — tomt på skolen og tomt i mange hjerter! R. I. P.

Oslo, 18. januar 1941.

Martha Østensvig.

Foran valg i St. Olavslaget.

Årsmotet nærmer seg med det vanlige program. Men enda St. Olavsforbundet med alle lokalledene hvorav St. Olavs-laget i Oslo er ett, nå har bestått i mange år, er det mange av våre trossfeller i Oslo som ikke vet hvad dette laget er og ikke engang drømmer om å støtte det. La det nå bli klart: St. Olavs-laget (som de andre lokalleder av forbundet) er til for å støtte Kirken økonomisk med en årskontingent på kr. 4.00, for fam.medl. kr. 2.00 og med tilstelninger av forskjellige slags. Dernest vil det samle alle katolikker også utenom det vi ser av hverandre i Kirken (juletreffester, familieaftener o. l.) og bekrefte og virkeliggjøre i praksis det fellesskap som består mellom oss. For uten at vi virkelig manifesterer dette fellesskapet og viser samhold, er vi ikke gode katolikker. Vi må kjenne litt til hverandre, ellers kan vi jo ikke være til den støtte det ofte kan være behov for, åndelig eller

materielt. Nye og gamle katolikker, alle uansett alder og kjønn og stilling, skal kunne møtes i St. Olavs-laget. Og det roper på arbeidskraft nå det blir valg, gjerne yngre katolikker med idéer og initiativ som vil og kan gjøre noe for Kirken og sine trossfeller.

Enkelte tilstelninger har ikke vært så bra som ønskelig kunde være hittil kanskje. Program og utførelse ikke alltid på høyden. Men husk at ved å holde seg borte og kritisere på avstand gjør man ikke noe godt — tvert imot. Ved å møte opp og si fra ved passende anledninger om det man mener bør rettes på, f. eks. angående underholdningen, valg av foredrag etc., gjør man såvel St. Olavs-laget som de andre foreninger en stor tjeneste. Og la det ikke være noe som heter «jeg liker ikke foreninger». Våre katolske foreninger er ikke og må ikke være kaffeslaberas og klikke-uvesen, men stedet hvor vi virkelig forenes i arbeidet for vår store, hellige sak, Kirken.

St. Olavs-laget i Oslo kaller på hele St. Olavs menighet. Bli medlemmer alle som ikke er og still dere til valg dere som har evner og krefter, det er derfor vi har fått dem. Tid har man når man bare vil, la oss bare være glad for at det gis anledning enda til å gjøre noe aktivt for vår Kirke og for våre utrettelige og uanstellege prester!

Bi —.

Fra Paulus-Kredsens virke.

Den så utrettelig og trofast arbeidende Paulus-Kreds har utsendt en meget interessant publikasjon nemlig en «Veiledning i Gregoriansk Sang» av kantoren ved St. Andreas-kirken Olav Segalt. Den er utstyrt med et meget anbefalende forord av direktøren for Det kgl. danske Musikkonservatorium Rudolph Simonsen, som slutter på følgende måte: «Det er mitt håp at det lettfattelige skrift, som henvender seg til store kretser, også må kunne få en vid utbredelse. Beskjeftigelse med så stor musikk gjør hele ens sinn større.» Også biskop Suhr går varmt inn for boken og for at den gregorianske sang kan få den hedersplass i kirkene som nå ofte nektes den til «fordel for sang, som hverken i religiøs eller kunstnerisk henseende kan måle seg med den».

Det sier seg derfor selv at dette er en bok som bør anskaffes av alle dirigentene for våre så interesserte arbeidende kirkekor, som hver søndag ofrer tid og krefter på å gjøre våre gudstjenester så vakre og høytidelige som mulig. Den fører inn til en dypere forståelse av hva gregoriansk sang i virkeligheten innebærer for åndelige rikdommer — og la det være sagt med det samme, at man også vil ha stor glede av å studere den om man ikke har stemme eller musikalsk øre nok til å delta aktivt i kirkesangen. Det er kort sagt en såre nyttig, ja nesten uunnværlig håndbok for alle katolikker og et utmerket hjelpemiddel for alle musikkinteresserte ikke-katolikker til å forstå den gregorianske

sangs høye verdi, kulturelt og religiøst — og den slutter seg derfor verdig til rekken av Paulus-Kredsens mange utmerkede publikasjoner.

*

Ennvidere har vi mottatt den kjente jesuittpater C. C. Martindales radioforedrag: «Hva er en helgen?», som er samlet og utgitt av Paulus-Kredsen i en som vanlig prikkfri oversettelse av redaktør H. D. T. Kjørulff. I april måned kom pater Martindale til Danmark for å holde en rekke forelesninger, men krigsforholdene umiddelbart etter har medført at pateren måtte bli i landet på ubestemt tid, hvor han nå er en flittig medarbeider ved «Katolsk Ugeblad».

«Hvad er en Helgen?» kan selvfølgelig ikke undgå å være sterkt preget av at de enkelte kapitler opprinnelig er formet som *mundlige* foredrag og derfor i følge sin natur må bevege seg mer på fenomenenes overflate — tidsbegrenset som alle foredrag alltid må være. Alle øvede foredragsholdere — og for den saks skyld predikanter også — har lett for å overse den forskjell som må være på det talte og det skrevne ord i kraft av at det for talens vedkommende alltid er «le ton qui fait la chanson». Denne «tone» må det skrevne ord undvære, og det må derfor utformes med så meget desto mer omhu som det er henvist til sin *egen* slagkraft. Det talte ord kan uten å miste sin styrke benytte seg av langt lettere uttrykksmidler enn det skrevne — derfor kan det hende at et foredrag, som henrev og begeistret oss da vi *hørte* det, kan virke som det man populært kaller «tungen ut av vinduet» når man *leser* det.

En del av denne vanske er selvfølgelig i dette tilfelle unngått ved redaktør Kjørulffs øvede oversetterinnsats, men det skader ikke å gjøre oppmerksom på den fare, som alltid lurar når man sammenblander talens og skriftens virkemidler — faren for en viss flatthet, fordi klangens, tonens bærekraft mangler det skrevne ord. Bortsett fra dette har selvfølgelig «Hvad er en helgen?» på grunn av selve sitt innhold stor interesse — varmt og begeistret som alle disse skikkelser fra Paulus til Don Bosco og de mange «ukjente» er skildret, til eksempel og etterfølgelse. Det er navnlig en utmerket bok å gi ungdommen i hende!

E. D.-V.



Valborg de Navacelle.

Idet bladet går i pressen erfarer vi at Madame de Navacelle er avgått ved døden i Paris. Det er et gripende budskap for alle som vet, hva den katolske Kirke i Norge har å takke avdøde for — hva hun har ofret av tid, penger og krefter på dens vekst og framgang blant oss — hvor hun elsket den, ba og arbeidet for dens virke. La oss takke henne nå med bønner for hennes sjelefred.

R. I. P.

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smestad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidensielt, og intet navn offentliggjøres.)

Har sakramentene magisk kraft?

Spørsmål: Når talen er om den katolske Kirkes sakramentslære, får jeg ofte høre fra protestantisk hold at vi katolikker tillegger sakramentene magisk kraft. Som opplyst katolikk vet jeg selvfølgelig at dette ikke er tilfelle, men ville likevel gjerne høre hvori skilnaden består.

Abonnett.

Svar: I over tre år har dette spørsmål, sammen med noen andre ligget og ventet på å tas opp til behandling, men «Abonnett» vet antagelig at jeg var nødt til å stanse med «Spørsmål og svar» på grunn av min øyensykdome som gjør det umulig for meg å lese. Når jeg nå gir etter for så mange oppfordringer til å ta opp igjen denne rubrikk, gjør jeg uttrykkelig oppmerksom på at det dreier seg om et forsøk, og at svarene vil bli kortere enn før.

Og nå til spørsmålet. Som De sikkert vet, får den Nye Pakts nådemidler sin kraft fra Kristi frelsergjerning og offerdød. Det blir av en dansk kirkelig forfatter uttrykt i følgende treffende bilde: «Sakramentene leder blodstrømmen fra Golgata ut over jorden.» Dette har imidlertid intet med magi å gjøre. La meg her få citere en navngjuten mann som minst av alt kan mistenkes for katolske sympatier. Det er den svenske forfatter Victor Rydberg. Han skriver: «Hvert symbol, hver ytre handling og hvert tegn som man tillegger en selvstendig kraft til helliggjøring og umiddelbar moralsk innvirkning, er magi.» Sammenholder vi denne definisjon med det ovenfor sagte, blir skilnaden klar, og det vil med letthet ses at Moderkirkens sakramentslære intet har med magi å gjøre.

Reformasjons-evangeliets raske landvinning.

Spørsmål: Kan det med noen rett sies at den raske utbredelse reformasjonsverket fikk, idet det ene land etter det annet antok Luthers eller Calvins lære, er det beste bevis for reformasjonens nødvendighet og den katolske Kirkes store villfarelser? Dette leste jeg nemlig i et skrift om reformasjonen, utgitt i anledning av reformasjonsjubileet i 1937. Jeg har alltid ment at det var fyrstene som med anvendelse av alle de maktmidler de hadde til sin rådighet, utryddet katolisismen i sine land og innførte enten den tyske eller den sveisiske reformators lære.

Sannhetssøker.

Svar: De har fullstendig rett, og det er ufattelig at man kan framsette en så uhistorisk påstand som den De citerer. Vedkommende forfatter må forutsette stor historisk uvidenhet hos sine lesere, når han kan tale om at de nordiske folk valte å bli Luthers eller Calvins tilhengere. Det høres jo ut som om det ble avholdt folkeavstemning angående spørsmålet «katolisisme eller protestantisme». Våre historikere beretter jo alle om hvor seigt de nordiske folk holdt fast ved Moderkirken og hvilke drakoniske lover og brutale tvangsmidler regentene måtte anvende for å bryte folkets motstand mot den nye lære. De legger heller ikke skjul på at det var for å få fingrene i kirkenes, klostrenes og andre fromme stiftelsers eiendommer de nordiske fyrsten og en ofte for-gjeldet og have syk adel sluttet seg til de kirkelige revolusjonsmenn. For å rettferdiggjøre sitt frafall påberopte de seg naturligvis de misbruk som dessverre var i svang både her og der innenfor den gamle Kirke. Disse misbruk, som dessuten ble i høy grad overdrevne, ble, som De nok vet, avskaffet ved den almindelige kirkeforsamling i Trient.

De ser altså hvor meningsløst det er å tale om at de protestantiske folk selv valte å forlate Moderkirken, da reformasjonens bølger gikk over det nordlige Europa. Det fyrstelige motto «Cujus regio ejus religio» — d. v. s. den som har den verdslige makt i sin hånd, kan også bestemme over sine undersåtters religion — skriver seg nettopp fra reformasjonstiden og med det også statskirkevesenet som er en ukjent ting innenfor den katolske verdenskirke.

Hechjemme —

Til våre lesere!

«St. Olav»s redaksjon retter herved en innstendig oppfordring til alle katolske menigheter i Norge om fra tid til annen å tilstille vårt blad fyldige meddelelser om det katolske liv på stedet — foredrag, fester, begivenheter el. l. Nå da «St. Olav» på grunn av de økonomiske vansker tiden frembyr på så mange områder foreløpig bare skal utkomme hver 14. dag, er det enn mer påkrevd, at det blir et reelt bindeledd mellom våre adspredte menigheter. En stor hjelp vil det være om det fra de stasjoner, som utgir et menighetsblad, tilstilles oss et eksemplar — slik som tilfellet er fra Fredrikstad.

Dernest vil vi henstille til alle våre trossfeller land og strand rundt å hjelpe oss i vårt arbeid ved å innsende artikler — originale eller i oversettelse. Selvfølgelig må vi alltid gjøre bruk av våre redaksjonelle rettigheter til å foreta nødvendige endringer og rettelser, men nå, hvor alt katolsk nyhetsstoff utenlands fra inngår så sparsomt, er det naturligvis av vital interesse om trossfeller og andre interesserte vil gå aktivt inn for å skaffe oss så godt og allsidig stoff som mulig. Det er oss i denne forbindelse en stor glede atter å få motta de «Spørsmål og svar», som tilstilles oss fra vår trofaste og høyt-

skattede medarbeider mgr. dr. K. Kjelstrups hånd og som alltid kan påregne stor og almen interesse.

Men vi trenger mange medarbeidere, referenter inkludert — og vi håper ikke å ha rettet denne appell forgjeves.

RED.

Fredrikstad. Helligtrekongers søndag d. 12. januar hadde menigheten besøk av vår ærede og elskede overhyrde, hvis nærvær alltid betyr fest og glede for alle. Hs. høyærverdighet leste menighetsmessen kl. 8 om morgenen og så mange som kunne gikk til den hl. kommunion. Ved høymessen var likeledes kirken fylt med en andektig skare. St. Birgittakirken er alltid ualminnelig vakker i sitt juleskrudd og dobbelt vakker siden den undergikk en gjennomgripende behandling, oppussing og utsmykning i anledning jubileet. Et meget vakkert lysarrangement, både over krybben som over høyaltret med den ualminnelige skjøne tabernakkeldør, forhøyet stemningen, hvis festlige preg yttermere ble understreket av kirkekorets utførelse av sin del av den hellige handling — dets høykultiverte stemmer formår å utføre de enkelte deler av liturgien med en innlevelse og et uttrykk som lofter alle sinn oppad og konsentrerer oss om det som foregår blant oss, mens presten foran altret tjener Gud og betjener oss. Hans høyærverdighet preket og som alltid gav ordene gjenklang i de lyttende sjeler. — Ved juletefesten — etter festandakt med bibeltid i kirken — om kvelden i det nyoppussede foreningslokale, som nå fremtrer i helt endret skikkelse, nye tiltalende farger og et meget vakkert elektrisk armatur med ny takbelysning og mange lamper på veggene, bød sogneprest Høgh først alle men selvfølgelig særlig biskopen velkommen idet han takket fordi han var kommet til stede for å vigse lokalet og krusifikset og advoke et stort bilde av den Hl. Fader. Biskopen foretok derpå disse handlinger mens alle reiste seg, og holdt dernest en tale hvori han uttrykte sin glede over at «det alltid var noe nytt hver gang jeg kommer til Fredrikstad». Han takket varmt menigheten for den måte hvorpå de sluttet opp om Kirken og sin sogneprest og støttet arbeidet — sist var det jo den helt enestående basar, hans høyærverdighet hadde beundret — og han ba den fremdeles støtte Kirkens sak og ikke minst sin sogneprest som, det være sagt til hans ære, aldri sparte seg selv eller tok hensyn til annet enn sitt kalls oppgaver. Biskopen sluttet med noen manende ord om den brytningstid vi lever i og de særlig oppgaver den medfører idet han minnet om stjernen som aldri slukkes og Guds lover som aldri mister sin kraft. Sangerinnen Astri Borg-Müller gav dernest noen utsøkte prøver på sin kunst, akkompagnert sikkert og fintmerkende av fru Müller — og juletefesten formet seg derpå etter gode gamle tradisjoner med gang rundt juletreet, juletraktament og hyggelige juleleker. Et meget vakkert innslag dannet en veritabel liten konsertavdeling av d'hr. Arntzen og Johansen hvis fiolin- og pianomusikk høstet fortjent og takknemlig applaus. Med aftensang og biskopens apostoliske velsignelse sluttet den gode fest — en ekte katolsk familiefest. — Det kan i øvrig tilføyes at 28. des. avholdt menighetens damer en overordentlig velykket juletefest for barna. Skolesøstrene hadde pyntet det strålende juletre og deltok i festen som representant for St. Josefssøstrene, hvis oppofrende hospitalstjeneste legger beslag på all tid og alle krefter etter hvert som St. Josephspitalet under sin dyktige ledelse har innarbeidet seg i den stedlige befolkningens bevissthet og derved søkes i stigende grad av lidende medmennesker. — Til sist kan meldes fra menighetens liv, at det utmerkede lille sogneblad «Binde-streken» er utkommet med nr. 2—3 av sin annen årgang.

Passant.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.